

Nýtt úr Spaniu

Frælsisstrongdin í Spaniu vindur alt meira og meira uppá seg. Franco-menn nýðast at fara herðliga fram fyri ikki at seta harðræði teirra í vága, men hetta ger bara andstöðuna munandi størri.

ARBEIÐARARNIR

Á bíverksmiðjuni »Pegasos« í Madrid, gjordu 3500 arbeidarar verkfall 15. januar, tá teir kravdu lonarbøtur, sum stóðu í sáttmálanum, settar í verk.

Leiðslan svaraði við 3 daga lock-out og við at koyra 39 manns úr arbeiði, harav 13 samstundis mistu íbúðir sínar, sum verkandiánar átti. 22. januar sendu arbeidararnir mótmælisskriv til arbeidsmyndugleikarnar, syndikatini, religisjar, mentunarlígar og politiskar stovnar. 1. februar komu bóðini, at arbeidararnir skuldu fáa lon sambært sáttmálarnar — ein lonarhækking uppá 35 pst.

Í Galicieu hava 1000 arbeidarar á einari skipsaíðju gingið kravgongu. 312 vórðu koyrdir úr arbeiðinum.

Í Cadiz hava landarbeidarar aftaná 17 daga verkfall fingið lonarhækking. Ein ófaglærður 60 p. setas (u. l. 8 kr.) um dagin og ein faglærður 72.

STUDENTARNIR

Í Madrid hava studentarnir sagt frá, at teir ikki vilja lata seg leiða av studentaráðnum, sum stjórnin hevur valt, og sum bara er góðkent av rektor og øðrum lærarum á universitetinum. Í Madrid, Barcelona, Bilbao, Valencia og Sevilla

hava studentarnir gjørt av, at teir einki vilja hava við studentaráðið SEU at gera. Ófriðurin um hetta mál hevur staðið við leingi. Universitetsmyndugleikarnir høtta við harðari revsing, um studentarnir ikki geva seg undir SEU.

POLITISKIR DÓMAR

19. januar byrjaði rættargongdin móti 19 baskiskum nationalismum, sum eru limir í frælsisrørsluni ETA. Teir verða kravdir dømdir uppi 8 ára fongsul. Málið móti 38 fangum í Burgos, sum vóru dömdir við ein milliterdómstól, skal nú aftur fyrri rettin. Tað virst seg at hevuðsdómarnir ikki var justiser — og tað skal hann vera sam bært spanska lóg. Summar av teimum hava sitið fastir í 20 ár. Nú verða teir kravdir lógarinnar harðasta straff og tað er 30 ára fongsul ella deyðarevring.

Kongur má sjálvur gjalda

Í sambandi við lonarviðbótur, ið ríkisins tenastumenn skulu fáa verður kongur eisini at fáa lonarviðbót — 450.000 kr. um árið, og hann hevur nógv at brúka peningin til.

»Dannebrog«, fyrri at tenastufólkini kunnu fáa summarfrí.

Á útreiðsluskjølum kongsins eru m. a. 7-8 bilur, 10 dragihestar til karetirnar og 6 ríðulestar. Kvöldveitslurnar má kongur sjálvur gjalda — tær eru vanliga 3 um árið á Amalienborg — fyrri diplomatnum og øðrum — 2 á Christiansborg. 1964 var dyrt ár hjá kongi, tá noyðdista hann at halda 5 veitslur á Christiansborg ónskað av broytingum í rangdøddum.

Allar útreiðslur til veitsluhald fyrri utlendskum gestum má kongur gjalda sjálvur, keypa óll atgongumerkini til festfyrirvisanir í Det kgl. Teater eins og hann sjálvur má gjalda allar ferðir til onnur lond — eisini tær almennu.

Afturat hesum hevur hann konu og born at »försyrgja«, men nú er Anna Maria flogin úr reiðrum, og trúnfyngjarin fær nú sín árs-pening, so tað lættir eitt sindur um figgiarvæðingar.

Ein fyrinum hevur kongur: hann retur ongan skatt!

Sambært lóg um »kong Frederiks civilistee« er setti eitt hægsta mark fyrri, hvussu mong tenastufólk, kongur kann hava, tí tað ið kongur fer frá ella doyir, skal ríkisskassin átaka sær allar pensjónir hjá fráfarum tenastufólki.

Friðrikur, kongur er enn ikki komin á hægsta lonarstig sum kongur.

Tá ið trúnarvingin Margretha tekur við verður gjordur ein nýggi yr listi yvir tenastufólk hennara, og lonin verður síðan ásett.

FREMMANAVITJANIR OG ALMENNAR FERÐIR

Kongur fær nú 3,7 miljónir krónur um árið. Av hesum fara minst 2 milj. til lonir og pensjónir. Avlopnum hevur hann ívalyst eisini brúk fyrri, tí hann skal gjalda alt viðlíkahald av 3 slottum — Amalienborg, Fredensborg og Græsten — og jagtsmáttan í Trend. Kongur hevur handverkarar í arbeiði hjá sær hvønn dag í árinum.

Kongur rindar einki av útreiðslum til kongaskipið »Dannebrog« hesar útreiðslur verða góldnar um eina serkonto hjá herlotanum. Á hvørjum sumri er kongafamiljan eitt tíðarskeið umborð á

Danbjörg skrivur

Hvat er galið her í Føroyum?

Í »Sösiolinum« stóð fyrri kortum, at okkurt virki í Havnini trýtur arbeidsfólk, meðan hópur av føroyskum kvinnum og monnum ryma av landinum fyrri at leita sær eftir arbeiði aðrastaðni. Greinskrivarin dugir ikki at finna nakað høpi í slíkum.

Hopisleyst er tað. Men eg vil ikki leggja arbeidsfólkum og fiskimonnum tað til last, at tey leita sær hagar, sum meira er at vinna og hagar, ið arbeidslíkindini eru betur, og so enná meira har, sum tað er meira lagligt at fáa inni-vest og kost fyrri rimiligan pening.

Tað er stutt síðan, at eg talaði við ein mann av bygd, sum leingi hevur arbeitt í Havn, og sum segði mær, at hann og konan eru í ferð við at pakka allar teirra pjokar saman og rýma aftur úr Havnini.

Eg spurdi hann, um hann ikki fær nógv mikið arbeiði í Havn. Jú, svaraði hann, men tað nýttaði bara einki; tí í Havnini er alt so út av lagi dyrt — serstakliga húsaleig-an, sum er so hopisleysa dyr, at vanligir arbeidarar ikki fáa endarnar at rokka saman.

Vit søu nú leygdagin eitt tíð-indabráv úr Íslandi, har maðurin skrivur, at hann og henda konan hansara hava innivist í sama bygn-ingi, sum arbeiðið fer fram í, og har fæst eisini kostur — alt fyrri eitt samligt gjald. — Hvar í Føroyum er nakað tilíkt? Tað man vera faar staðir — eg havi á okkurt tilíkt holi er onkustaðni í Føroyum. Men um fleiri havi eg ikki frætt.

So tað undrar ikki meg, at fólk flyta úr Føroyum, men hamuligt er tað, og nakað má verða gjørt í størsta skundi, aðrenn Føroyar fara heilt á húsagan og kemur aftur í somu neyðarstöðuna, sum vit vóru í, aðrenn Dam tók við sum loğmaður.

J. H. Danbjörg.

DANSKT DEMOKRATI ER FAMANAVELDI

Rithovundurin meinar, at allir norðurlendskir og vesturopeiskir flokkar eru eyðkendir av famanaveldi, sum tó á ongan hátt brýtur við demokratisku sjónarmiðini. Tað avgerandi fyrri tað praktiska og teoretiska arbeiðið verður, hvussu flokkarnir velja sín ar oddamenn.

Hitt stóra valdið hjá nókrum oddamönnum kemur av, at teir nógvu flokkslimirir eru passivir til dagligt; men tess meira verður álagt og krevst av oddamönnum.

POLITIKKUR

KOMMUNISTAR og SF-ARNIR vilja samarbeiða

SVENSKI KOMMUNISTALEIÐARIN, C. H. HERMANSSON, RÍKISDAGSMAÐUR, NORSKI SF-LEIÐARIN, FINN GUSTAVSEN, STORTINGSMAÐUR, OG DANSKI SF-LEIÐARIN AKSEL LARSEN, FÓLKATINGSMAÐUR, HAVA Á FUNDI Í KEYPMANNAHAVN TALAÐ UM SAMVINNU MILLUM VINSTRUFLOKKARNAR VIÐ ENDAMÁLINUM: »VEGURIN TIL SOSIALISMU Í NORÐANLONDUM.«

FLEIRFLOKKASTYRÍÐ HEVUR LANGA FRAMTÍÐ

Svenski kommunistaleiðarin hevur ikki havt heiligar SF-trupuleikar, men hevur í politiskum virki roynt at læra so nógv sum gjorligt av Sosialistisku fólkklokkunum í Danmark og Noreg. Kommunistar, fólkasosialistar og javnaðarmenn hava í mongum forum sama endamálið og miða fram ímóti somu krevum á nógvum okjum, segði Hermansson, sum ikki dæmdi at »teir aðrastaðni í heiminum fólksliga røptu norðurlenska sosialismu, t. v. s. samfelag, har ein hevur javnaðarstjórnir, men har stórinansurin hevur hiit figgiarlaga valdið.«

SF-ISERING

Norski SF-leiðarin Finn Gustavsen helt seg fyrst og fremst til

uttanríkis- og verjupolitikkin. Norðanlondini uttanveltað máttu eftir hansara uppfatan verða grundstóðið, tá ið finnst skuldi ein felags vegur til sosialismu. Niðurstóða hansara var:

»Sosialisma er elektrifisering, segði Lenin. Lat meg umskriva hetta til norðurlendskan veruleika í 1965: vegurin til sosialismu í Norðanlondum er SF-isering, og hon má byrja við uttanríkis- og verjupolitikkinum«

NIDUR ÚR MJØRKNUM

Aksel Larsen var av teirri áskoðan, at teir fyrst og fremst máttu draga sosialistisku hugsjónirnar niður frá tí óveruliga ella teimum »forfudfattede meningers« bláa ella mjørkafalda himmal. Hann segði, at tað var langt ímillum hoga- og vinstrastinnaða partin í arbeidar-rørsluni, men hetta var eingin van-lukka og ikki í stríð við náttúrunar gongd. Tað gjordi einki, um tað funnst fleiri arbeidaraflokkar; men teir áttu at samarbeiða. Aksel Larsen segði annars:

— Er sosialisman rott skal hon kunna standa seg í politiska og

ideogiska stríðnum við allar ikki-sosialistiskar flokkar. Sosialistiskar skulu vera til reiðar og duga at missa politiska valdið til ikki-sosialistiskar flokkar. Vit hava ikki sett okkum sum mál at beina fyrri javnaðarflokkinum. Sosialistisku fólkklokkurin er í sær sjálvum einki endamáli, hann vil tæna einum endamáli.

Norski arbeidaraflokkurin var bóðin við til henda fundin, men fíki danski og svenski javnaðarflokkarnir, tá teir vóru uppa for-hond, at haðani fingi teir eitt blankt nei fyrri allari samvinnu.

POLITISKU FLOKKARNIR TIL KANNINGAR

Við Arhus universitet er útkomin ein sera áhugaverd bók »Politiske partier«, skrivað av dr. jur. Poul Meyer, professara. Hér verður politiska lívið viðgjørt soleiðis at onnur enn tey, ið lesa statsvísind, kunnu ognar sær væl av kunnleika um hesi evni.

AV INNIHALDNUM

Innihaldið er sera væl viðgjørt og nevnt kunnu deildir sum: Hvat er et parti? Partienes oprindelse. Landsorganisationsstruktur. Parlamentsgruppen. Fæmåndsvælde. Partitilslutningens intensitet. Partisystemerne. Partialliancer. Partier og befolkningsgrupper. Parti og interesseorganisationer. Politisk typologi. Det politiske spil. Opstilling af kandidater.

VINSTA OG HOGRA KANN IKKI BROKAST

Ein av áhugaverdastu kanningunum viðkomur fyrirbrigdunum vinstra og hoga, sosialistisk libe-rall. Rithovundurin kemur til tað úrslit, at hesi heiti ikki kunnu brúkast í samband við danskar politiskar flokkar, sjálvst um orðini veruliga verða brúkt í dagliga politiska livinum.

M. a. kemur hetta til sjóndar í sambandi við sosiallóggevuna, har munurin millum tær politiskar áskoðanarnar í dag er lítill og eingin.

Poul Meyer kemur til tað úrslit, at tað veruliga er bara ein skilnaður flokkana millum. Hetta greinar han við hesum orðum:

»Det eneste væsentlige privilegium i dag er de større indkomstgruppers privilegium på at have det bedre end de lavere indkomstgrupper. Bortset fra den betydnings-

* fulde identifikation af partier
* og interessegrupper bliver den grundlæggende sondring
* dansk politik derfor sondring mellem partier, der vil fortætte indkomstudligningen, og partier, der vil bevare den nuværende indkomstdeling
* eller endog gøre forskelligheden større
* Holder vi os til partiprogrammerne — og ser bort fra partier, der er tilhængere af det egentlige socialistiske samfund — er Socialdemokratiet det eneste parti, der klart og utvetydigt går ind for en udjevning af ulighederne i fordelingen af indkomst og formue. Det omvendte kan dog ikke direkte læses ud af Venstres og Konservatives programmer eller af VK-programmet fra 1959, men begge partier vender sig imod en fortsat nivellering og kræver en begrænsning af de offentlige udgifter, så borgerne i større omfang endnu selv kan råde over deres indkomster
* Resultatet af en sådan politik må nødvendigvis blive at udjævningssprocessen standses
* Det samme må være målet, når man fra borgerligt side taler om, at fordelingspolitikken nu må afløses af en produktionspolitik.«

Poul Meyer kemur til tað úrslit, at núverandi politisk flokkar bara kunnu klassifiserast av nógvum ymiskum fyrirbrigdum, ið ikki altíð toga í somu átt í somu politisku flokkum.

SOSIALURIN

Føroya næst mest lisna blað.

Við lesitilfari kemur einki blað í Føroyum SOSIAL-URIN nærhendis.

Hvønn leygardag fært tú danska blaðið WEEKEND — 12 blaðsíður — saman við SOSIALURIN

Einaferð um mánaðin fært tú SUNNUDAGSBLAÐ Ís-lendska Alþýðublaðsins — 24 blaðsíður — saman við SOSIALURIN.

SOSIALURIN er Føroya fremsta blað við nógvum og fjølbroyttum lesitilfari!

SOSIALURIN er Føroya óðýrasta blað!